

Minimální preventivní program
ZŠ U Lesa, Karviná-Ráj

2013/2014

Zpracovala: Mgr. Šárka Fabiánová, metodik prevence ZŠ U Lesa Karviná – Ráj

Obsah

- 1 Úvod
- 2 Zdroje pro tvorbu MPP
- 3 Charakteristika školy
- 4 Cíle programu
- 5 Zapojení témat primární prevence do výuky
- 6 Volnočasové aktivity žáků
- 7 Externí spolupráce
- 8 Vyhodnocování programu

Závěr

Příloha 1 - Standardní činnosti metodika prevence

Příloha 2 - Jak postupovat

1 Úvod

Minimální preventivní program vychází z metodických pokynů MŠMT v souladu s § 29 odst. 1 a § 30 odst. 3 zákona č. 561/2004 Sb. a § 18 písm.c) zákona č. 379/2005 Sb., který do prevence rizikového chování u dětí ve školách a školních zařízeních zařazuje konzumaci drog, včetně alkoholu, kouření, kriminalitu, gambling, záškoláctví, šikanování a jiné násilí, rasismus, intoleranci atd.

Úkolem naší školy je nejen předávání vědomostí a dovedností, ale naučit také činnosti potřebné v praktickém životě, umět si poradit v nových situacích, zhodnotit rizikové činnosti. Cílem minimálního preventivního programu je ve spolupráci s rodiči formovat takovou osobnost žáka, která je schopna s ohledem na svůj věk se orientovat v dané problematice, zkoumat ji, dělat rozhodnutí, bude si vážit svého zdraví, bude umět nakládat se svým volným časem a zvládat základní sociální dovednosti mladého člověka schopného zodpovědně přistupovat ke každodenním problémům.

Děti, které navštěvují základní školu, patří k nejohroženější skupině, proto je důležité zahájit primární prevenci právě v době základní školní docházky, poskytnout žákům co nejvíce informací o drogové problematice, problematice spojené s užíváním alkoholu, kouřením, aktuální je ale také verbální a fyzická šikana. Je zapotřebí naslouchat jejich problémům a otevřeně s nimi hovořit i na neformální úrovni.

2 Zdroje pro tvorbu MPP:

- Strategie prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže v působnosti resortu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na období 2009 – 2012 (vydáno MŠMT 2009)
- Zákon 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících
- Zákon 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými toxikomanii
- Zákon 167/1998 Sb., o návykových látkách
- Zákon 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí
- Vyhláška 72/2005 o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních
- Metodický pokyn MŠMT, č.j.: 20 006/2007-51 k prevenci sociálně-patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školních zařízeních (MŠMT 2007)
- Metodický pokyn MŠMT, č.j.: 22 294/2013-1 k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních (MŠMT 2013)
- Metodický pokyn MŠMT, č.j.: 14 423/99-22 k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance (MŠMT 1999)
- Metodický pokyn MŠMT, č.j.: 10 194/2002-14 k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví (MŠMT 2002)
- Metodický pokyn MŠMT, č.j.: 11 691/2004-24 Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu (MŠMT 2004)
- Metodický pokyn MŠMT, č.j.: 25 884/2003-24 Spolupráce předškolních zařízení, škol a školních zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané (MŠMT 2003)
- Školní řád
- Preventivní strategie školy
- www.drogy-info.cz
- www.odrogach.cz
- www.linkabezpeci.cz
- www.odyssea.cz – metodické listy pro učitele
- www.varianty.cz

3 Charakteristika školy

Škola se nachází ve městě Karviná, na sídlišti v části Ráj. Škola je bezbariérová, umožňuje integraci zdravotně postiženým žákům. Třídy navštěvují žáci s různými poruchami učení, jedna třída je autistická. Výuka probíhá v jedné budově, ve které se nachází třídy, učebny, kabinety a tělocvična. Ve druhé budově je školní jídelna a školní družina. V areálu se nachází atletické hřiště, umělohmotné hřiště a školní zahrada. Základní školu navštěvují žáci z nejbližšího okolí, do školy tedy chodí, až na výjimky, pěšky.

Ve škole pracuje školní žakovský parlament a školní rada.

Ve škole jsou vytipována riziková místa pro výskyt nežádoucího chování žáků: WC, šatny, chodba u dílen, chodba u tělocvičny, školní hřiště.

Naše škola působí především v následujících oblastech prevence:

- šikanování a jiné formy násilného chování
- kouření, alkoholismus a ostatní drogové závislosti
- záškoláctví
- závislost na počítačích
- vandalismus

Za koordinaci preventivních aktivit jsou odpovědni: ředitel školy, školní metodik prevence, výchovný poradce. S minimálním preventivním programem jsou seznamováni všichni učitelé a také se na jeho realizaci podílejí.

Základními zdroji současné analýzy jsou:

- dotazníková šetření metodika primární prevence a externích odborníků
- informace od třídních učitelů
- podněty školního parlamentu a rady školy
- konkrétní řešené případy a problémy
- důkladná kontrola rizikových míst ve škole
- spolupráce s neziskovými organizacemi

3.1 Složení týmu pro primární prevenci:

Mgr. Tomas Vlachopoulos, ředitel školy

Mgr. Šárka Fabiánová, metodik primární prevence

Mgr. Pavla Kubalová, výchovný poradce

Mgr. Jana Hodulíková, speciální pedagog

Mgr. Jarmila Wojciková

Mgr. Ilona Gráciová

4 Cíle programu

Vycházejí z analýzy současného stavu. Pro tento školní rok se minimální preventivní program orientuje především na zlepšení klimatu ve třídách, komunikaci žáků s učiteli, předcházení agresí, vandalismu, šikaně, kyberšikaně.

4.1 Dlouhodobé cíle

- zlepšovat celkové klima školy
- upevňovat dobré vzájemné vztahy mezi žáky, učiteli a rodiči
- vštěpovat a upevňovat správné a pozitivní hodnoty
- učit děti vzájemné toleranci, respektu a ohleduplnosti
- učit děti správnému postoji k autoritám
- učit děti správnému postoji k hodnotám a majetku školy
- vytvořit ve škole bezpečné prostředí

4.2 Střednědobé cíle

- organizace projektů, na jejichž tvorbě se podílejí všichni žáci školy i učitelé nebo na nichž spolupracují děti společně s rodiči
- organizace besed a programů souvisejících s problematikou prevence rizikového chování pro žáky 1. i 2. stupně
- organizace besed o dospívání pro žáky 2. stupně
- podpora práce školního parlamentu
- vnímání připomínek, názorů a problémů dětí
- průběžné zjišťování klimatu tříd a následná práce se zjištěnými výsledky
- snaha o to, aby se žáci, učitelé i rodiče ve škole cítili dobře
- organizace kroužků a volnočasových aktivit pro žáky školy
- seznamování žáků s pojmy z oblasti sociálně patologických jevů a s problémy, které s sebou přinášejí

4.3 Krátkodobé cíle

- spolupráce s odbornými pracovišti
- aktualizace kontaktů na organizace, instituce, linky důvěry, odborníky a dalšími zařízeními zabývající se prevencí
- tvorba intervenčních programů – eliminace nežádoucího chování žáků ve spolupráci s třídními učiteli a rodiči
- prevence záškoláctví – systematická kontrola absence žáků
- sociometrická šetření – diagnostika vztahů ve třídě

- exkurze pro žáky 9. ročníku – Úřad práce – profesionální orientace
- prevence rizikového chování (monitoring chování u žáků se sklonem k delikventnímu jednání a strategie řešení problémů)
- konzultace s třídními učiteli
- beseda o dospívání pro dívky 6. ročníku- poradna pro ženy a dívky - „Čas proměn“
- pravidelné schůzky školního parlamentu
- celoškolské projekty vycházející ze ŠVP, na jejichž tvorbě spolupracuje a účastní se jich celá škola (den Země, vánoční nebo velikonoční jarmark,
- akce školní družiny pro děti a jejich rodiče
- preventivní programy neziskových organizací pro 1. – 9. ročník na téma komunikace, vztahy ve třídě a šikana
- projekt Holocaust a region (proti rasismu a xenofobii) pro 9. ročník

5 Zapojení témat primární prevence do výuky

I. stupeň

1. ročník

- dopravní výchova – bezpečnost při cestě do školy, dopravní značky
- chování ve škole – školní řád, pravidla slušného chování
- moje práva – tvoje práva – nadace Naše dítě, Linka bezpečí
- zdraví, zdravý životní styl – denní režim
 - výživa a vhodné oblečení
 - péče o chrup
 - význam očkování
 - nebezpečí – důležitá telefonní čísla

2. a 3. ročník

- důležitá telefonní čísla
- domov – místo, kde žiji – obec, ČR
- naše zdraví – životospráva, sport, čistota, odpočinek
- nemoci a úrazy – jsme chodci, jsme řidiči
- bezpečnost při pobytu v přírodě
- ekologie
- rostliny kolem nás
- základní znaky života
- zdraví a výživa
- růst a vývoj člověka
- moje rodina
- mezilidské vztahy
- první pomoc
- chování v mimořádných situacích

4. a 5. ročník

- škodlivé látky – průmysl
- člověk a životní prostředí
- umění
- lidé přetvářejí přírodu
- ústrojí lidského těla
- péče o zdraví
- chráníme přírodu i sebe

II. stupeň

Výchova ke zdraví

- 6. ročník - neodborné užívání léků
 - kouření
 - lidské vztahy
 - osobní bezpečí
- 8. ročník - alkoholismus
 - volný čas
 - šikana, týrání
 - mimořádné životní situace
- 9. ročník - vliv drog na lidský organismus a plod
 - pozitivní vztah k životu
 - zařízení primární prevence

Výchova k občanství

- 7. ročník - temperament, komunikace mezi lidmi
- 8. a 9. ročník- dospívání
 - party
 - drogy – vliv na zdraví
 - problémy lidstva
 - trestní odpovědnost

Přírodopis

- 7. ročník - byliny škodlivé, léčivé
- 8. ročník - biologie člověka
 - trávicí soustava
 - alkohol, drogy
 - dýchací soustava – kouření
 - řídicí soustava – vliv omamných látek
 - zdravý životní styl

Chemie

- 8. a 9. ročník - chemie slouží i ohrožuje
 - (léčiva – zneužívání, drogy, výživou ke zdraví)
 - deriváty uhlovodíku
 - (alkoholy, alkoholismus, aceton – inhalování + následky)

6 Volnočasové aktivity žáků

Lyžařský kurz

Exkurze dle plánu práce

Plavecký výcvik

Účast ve vědomostních a sportovních soutěžích

Zájmové kroužky

- Zdravotnický kroužek 1. a 2. stupeň (2x)
- Multimediální kroužek informačních technologií (2x)
- Divadelní kroužek Amadis
- Sportovní kroužek (2x)
- Angličtina hrou
- Hravá angličtina
- Keramický kroužek (2x)
- Mediální kroužek – TV štáb
- Mladý vědátor
- Poznej a chraň
- Technické a ruční práce

7 Externí spolupráce:

- Pedagogicko-psychologická poradna Karviná
- Policie ČR
- Městský dům kultury Karviná
- Sociální kurátoři
- Knihovna města Karviné
- Hasiči Karviná
- Charita Český Těšín

8 Vyhodnocování programu

Na poradách a pedagogických radách vyhodnotíme úspěšnost práce a konzultujeme případné nedostatky a nové podněty pedagogů. Do realizace aktivit školy zapojíme co největší počet žáků. O všech aktivitách budeme pravidelně informovat rodiče a snažit se u nich vzbudit větší zájem o dění ve škole, podle jejich potřeb poskytovat poradenské služby.

Na konci školního roku vyhodnotíme náš preventivní program. Preventivní opatření máme podchycena i ve školním řádu. Podkladem dohodnocení budou všechny uskutečněné aktivity, pozorování, srovnání množství řešených problémů proti minulému školnímu roku.

Závěr

Hlavním cílem minimálního preventivního programu je zmapování aktuální situace na škole, rozpoznání silných a slabých stránek. Díky zpracovanému minimálnímu preventivnímu programu mohou být žáci, učitelé i rodiče lépe připraveni na výskyt rizikových situací a mohou jim předcházet. Spolupráce všech složek může výrazně přispět k úspěšnosti programu.

Příloha č. 1

Standardní činnosti metodika prevence

Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb

Metodické a koordinační činnosti

1. Koordinace tvorby a kontrola realizace preventivního programu školy
2. Koordinace a participace na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, nekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalšího rizikového chování.
3. Metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování (původně sociálně patologických jevů).
4. Koordinace vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti rizikového chování.
5. Koordinace přípravy a realizace aktivit zaměřených na zapojování multikulturních prvků do vzdělávacího procesu a na integraci žáků / cizinců, prioritou v rámci tohoto procesu je prevence rasismu, xenofobie a dalších jevů, které souvisí s otázkou přijímání kulturní a etické odlišnosti.
6. Koordinace spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence rizikového chování, s metodikem preventivních aktivit v poradně a odbornými pracovišti (poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými, a dalšími zařízeními a institucemi), které působí v oblasti prevence rizikového chování.
7. Kontaktování odpovídajícího odborného pracoviště a participace na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu rizikového chování.
8. Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči specializovaných poradenských zařízení v rámci prevence rizikového chování v souladu s předpisy o ochraně osobních údajů.
9. Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence, navržená a realizovaná opatření.

Informační činnosti

1. Zajišťování a předávání odborných informací o problematice rizikového chování, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy.
2. Prezentace výsledků preventivní práce školy, získávání nových odborných informací a zkušeností.
3. Vedení a průběžné aktualizování databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence rizikového chování (orgány státní správy, střediska výchovné péče, poradny, zdravotnická zařízení, Policie ČR, orgány sociální péče, nestátní organizace působící v oblasti prevence, centra krizové intervence a další instituce i jednotliví odborníci).

Poradenské činnosti

1. Vyhledávání a orientační šetření žáků s rizikem či projevy sociálně patologického chování, poskytování poradenských služeb těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťování péče odpovídajícího odborného pracoviště (ve spolupráci s třídními učiteli).
2. Spolupráce s třídními učiteli, při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje sociálně patologických jevů u jednotlivých žáků a tříd a participace na sledování úrovně rizikových faktorů, které jsou významné pro rozvoj rizikového chování ve škole.
3. Příprava podmínek pro integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole a koordinace poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žákům školou a specializovanými školskými zařízeními.

Příloha č. 2

Jak postupovat:

Při **kouření ve škole nebo v areálu školy** pedagogický pracovník žákovi zabráni v další konzumaci, sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, zejména odkud a od koho má tabákový výrobek a metodik prevence záznam založí do své agendy. Dále následuje zápis do žákovské knížky a projednání přestupku se zákonným zástupcem žáka, pedagogickou radou, při opakovaném či kombinovaném přestupku splní škola oznamovací povinnost a vyrozumí orgán sociálně právní ochrany dítěte a řídí se školním řádem.

Při **požití alkoholu ve škole nebo v areálu školy** (§12 zákona č.379/2005Sb), alkohol je žáku odebrán, aby nemohl pokračovat v další konzumaci, pedagog zváží momentální stav žáka, zda-li mu nehrozí nějaké nebezpečí a v případě ohrožení zdraví a životě zavolá lékařskou pomoc. O události sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, zejména odkud a od koho má alkohol a metodik prevence si tento záznam uloží do své agendy. Zajistí vyzvání zákonného zástupce, aby si přišel osobně své dítě vyzvednout. Následuje projednání přestupku, snížená známka z chování, škola splní oznamovací povinnost a vyrozumí orgán sociálně právní ochrany dítěte. Dále se řídí metodickým pokynem k primární prevenci rizikového chování u dětí ve školních zařízeních a školním řádem.

Při **podezření z užití a distribuce drogy** se řídí metodickým pokynem k primární prevenci rizikového chování u dětí ve školních zařízeních a školním řádem, tj. všem osobám je v prostorách školy zakázáno užívat návykové látky, ve škole s nimi manipulovat. Neplatí to v případě, kdy osoba užívá návykové látky v rámci léčebného procesu, který jí byl stanoven zdravotnickým zařízením. V rámci zákona se školní zařízení řídí § 89.10 zákona 140/1961 sb. Pokud se podezření potvrdí, je sepsán stručný záznam s vyjádřením žáka, který si metodik prevence založí do své agendy. Škola vyzve zákonného zástupce k vyzvednutí dítěte, splní oznamovací povinnost a vyrozumí orgán sociálně právní ochrany dítěte a požádá o pomoc Policii ČR. Dále se řídí metodickým pokynem k primární prevenci rizikového chování u dětí ve školních zařízeních a školním řádem.

Při **krádeži a vandalismu** pedagogický pracovník sepíše záznam s vyjádřením žáka a výpovědí poškozeného, následuje zápis do žákovské knížky, projednání přestupku se zákonným zástupcem, snížená známka z chování a dle závažnosti přizvání Policie ČR a informování orgánu sociálně

právní ochrany dítěte. Dále se řídí metodickým pokynem k primární prevenci rizikového chování u dětí ve školních zařízeních a školním řádem.

Při **záškoláctví** – rodič je povinen omluvit nepřítomnost žáka do 2 dnů v souladu se školním řádem, pokud tak neučiní, má žák neomluvené hodiny. Při podezření na záškoláctví je zákonný zástupce vyzván k návštěvě školy, kde je s ním záškoláctví projednáno a je o tomto jednání pořízený zápis. V případě, že nedojde k nápravě, je informován orgán sociálně právní ochrany dítěte. Dále se řídí metodickým pokynem k primární prevenci rizikového chování u dětí ve školních zařízeních a školním řádem.

Při projevech **šikany** zápis do žákovské knížky, projednání přestupku se zákonným zástupcem, zajištění svědků, dle závažnosti přizvání k jednání rodiče oběti a agresora, ochrana oběti šikany, postih pro agresora – snížená známka z chování, při opakovaném přestupku dle závažnosti přizvání Policie ČR a informování orgánu sociálně právní ochrany dítěte. Dále se řídí metodickým pokynem k primární prevenci rizikového chování u dětí ve školních zařízeních a školním řádem.

Při návštěvě policie ve škole

- policista se po vstupu do školy ohlásí u ředitele
- představí se, jasně sdělí, proč přišel, co potřebuje a na základě čeho
- svou příslušnost k policii prokazuje stejnokrojem s identifikačním číslem nebo služebním průkazem a odznakem služby kriminální policie
- požádá ředitele o přítomnost další osoby – pedagoga (při rozhovoru s dítětem mladším 15 let bude pedagog vždy přítomen)
- v případě potřeby může policista odvést i dítě mladší 15-ti let ze školy
- pokud máme o policistovi nějaké pochybnosti, ověříme si jeho informace telefonicky na jeho pracovišti
- po celou dobu úkonu – odvedení, naložení do auta, převozu na služebnu, výslechu – musí být přítomna další (třetí) osoba (může to být učitel – záleží na domluvě)
- důležité je se domluvit, kam policisté dítě vrátí – zda do školy či zákonným zástupcům, a kdy
- kdo z vyučování dítě omluví, neřešíme, je prostě omluveno, protože uposlechlo pokynu policisty
- o veškerých událostech vyhotovíme zápis s časovými údaji a uložíme do agendy metodika prevence
- předem vyrozumíme rodiče, telefonicky (tuto povinnost má policista i škola)
- rodič nemusí být výslechu přítomen